

NELJAS PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2023

Lk 15:11–32 (Ho 12:6–7 või Js 61:10–11; Rm 4:1–8)

11 Jeesus ütles: «Ühel inimesel oli kaks poega.

12 Ja noorem neist ütles isale: «Isa, anna mulle kätte see osa varandusest, mis saab minule!» Ja isa jagaski varanduse nende vahel.

13 Ja juba mõne päeva pärast kogus noorem poeg kõik kokku ning reisis kaugele maale, ja seal pillas ta ära oma vara, elades ohjeldamatult.

14 Aga kui ta oli kõik ära kulutanud, tuli sellele maale kange nälg, ja puudus hakkas temalegi kätte tulema.

15 Ja ta läks ja poetas enda ühe sealtmaa kodaniku juurde ning see saatis ta oma väljadele sigu hoidma.

16 Ja ta püüdis oma kõhtu täita kõtradest, mida sead sõid, ja ükski ei andnud talle.

17 Aga kui ta mõttesse jäi, siis ta ütles: «Kui palju palgalisi on mu isal ja neil on leiba küllalt, aga mina suren siin nälga!

18 Ma tõusen ja lähen oma isa juurde ja ütlen talle: «Isa, ma olen pattu teinud taeva vastu ja sinu ees,

19 ma ei ole enam väärt, et mind su pojaks hüütaks! Pea mind nagu üht oma palgalistest!»

20 Ja ta tõusis ja asus teele oma isa juurde. Aga kui ta alles kaugel oli, nägi isa teda ja tal hakkas hale ning ta jooksis ja langes poja kaela ja andis talle suud.

21 Aga poeg ütles isale: «Isa, ma olen pattu teinud taeva vastu ja sinu ees, ma ei ole enam väärt, et mind su pojaks hüütaks!»

22 Ent isa ütles oma sulastele: «Tooge kiiresti kõige kallim kuub ja pange talle selga ja andke talle sõrmus sõrme ja jalatsid jalga

23 ja tooge numvasikas, tapke see ja söögem ning olgem rõõmsad,

24 sest see mu poeg oli surnud, ja on jälle saanud elavaks, ta oli kadunud, ja on leitud!» Ja nad hakkasid rõõmsasti pidutsema.

25 Aga tema vanem poeg oli väljal ja kui ta sealt tulles jõudis maja lähedale, kuulis ta pilli ja tantsimist,

26 ja ta kutsus ühe sulastest enda juurde ja päris, mis see võiks olla.

27 See ütles temale: «Sinu vend on tulnud ja su isa on tapnud numvasika, sest ta on saanud tema tagasi täies tervises.»

28 Ent tema vihastas ega tahtnud sisse minna. Siis tuli isa õue ja palus teda.

29 Tema aga vastas isale: «Vaata, nii palju aastaid olen mina sind orjanud ega ole kunagi astunud üle sinu käsust, ent sina ei ole mulle kunagi andnud üht sikkugi, et ma oleksin võinud rõõmsasti pidutseda oma sõpradega.

30 Aga kui see su poeg, kes su vara on hooradega nahka pannud, tuli tagasi, siis sa tapsid temale numvasika!»

31 Isa ütles talle: «Poeg, sina oled alati minu juures, ja kõik, mis on minu, on sinu oma.

32 Nüüd aga oli tarvis pidutseda ja rõõmutseada, sest see su vend oli surnud ja on jälle saanud elavaks, ning oli kadunud ja on leitud.»»

Sissejuhatus

Kiriku pärimuse järgi on kolmanda evangeeliumi autoriks arst Luukas, kes oli sündinud Antiokia paganlike vanemate lapsena¹. Kuigi vahel on arvatud, et Luukas võis juba varasemalt kuuluda Jeesuse laiemasse õpilasteringi (nn seitsmekümne hulka), on kirikuisad valdavalt veendunud, et temast sai kristlane Pauluse kuulutustöö tulemusena, kelle saatja Luukas tema teisel ja kolmandal misjonireisil oli, jäädes Pauluse juure ka tema vangipõlvpäevil.

Luuka evangeeliumi 21. peatükk toob ära Jeesuse ettekuulutuse Jeruusalemma hävitamise kohta, kuid ei maini selle ettekuulutuse täitumist, seega on tõenäoline, et evangeelium on kirjutatud enne aastat 70. Ning kuna evangeeliumi järg, Apostlite tegude raamat, lõpeb kirjeldusega Pauluse jõudmisest Rooma, kus apostel viibis [vähemalt] kaks aastat enne oma märtrisurma aastal 64, tundub üsna tõenäoline, et evangeelium on valminud hiljemalt 60. aastate esimesel poolel.

Olles ise endine paganausuline, väljendab Luukas oma evangeeliumis kindlat veendumust Jeesuses teostunud lunastuse universaalsusest: see ei ole mõeldud mitte ainult juutidele, vaid kõigile rahvastele: «Nõnda on kirjutatud, et Messias pidi kannatama ja kolmandal päeval üles tõusma surnuist. Ja Tema nimel peab kuulutatama meelearandust pattude andeksandmiseks kõigi rahvaste seas, alates Jeruusalemmast.» (Lk 24:46j)

Luuka evangeelium (nagu ka Apostlite tegude raamat) algab sissejuhatusega, milles raamatu esmase adressaadina märgitakse «üliaulist Teofilost²», samuti kirjeldab Luukas sissejuhatuses nii oma töömeetodit kui eesmärki: «Juba mitmed on võtnud kätte koostada jutustus neist asjust, mis meie seas on aset leidnud, nõnda nagu seda on meile edasi andnud need, kes ise algusest peale on seda oma silmaga näinud ja on saanud sõna sulasteks. Seepärast on mullegi tundunud õige, pärast kõigega algusest peale täpset tutvumist, kirjutada sinu jaoks, üliauline Teofilos, järgemööda kõik üles, et sa võiksid õppida tundma sulle õpetatud asjade usaldusväärset.» (Lk 1:1–4)

Arvatavasti oli Teofilos ristiusust huvitunud pagan, võib-olla ka juba ristimiskandidaadiks vastuvõetu, kes sellisena kehastab õigupoolest kogu inimkonda, kellele Kristuse jüngrid on kutsutud evangeeliumi kuulutama. Seda tasub ka evangeeliumi paremaks mõistmiseks pidevalt meeles pidada, iseäranis kahest aspektist. Esiteks juba mainitud universaalsus: kristlik rõõmusõnum on mõeldud (ja möödapääsmatult vajalik) kõigile rahvastele.

¹ Seda, et tegemist oli sünni poolest paganaga, võib järeltada apostel Pauluse sõnadest Kirjas koloslastele, kus apostel nimetab ainsaiks ümberlõigatute hulgast tema juurde jäänud kaastöölisteks Aristarhost ja Markust, andes seejärel edasi tervitused ka «armsalt arstilt Luukaselt» (vt Kl 4:10–14).

² Nimi Θεόφιλος tähendab «Jumala sõber».

Ning teiseks: kuna autori eesmärgiks ei ole mitte rahuldada lugejate uudishimu, vaid neid usuliselt veenda, on ta ajaloolisele tõepärasusele piinliku täpsusega truuks jääda püüdes (vt nt Lk 3:1j.) oma teose üles ehitanud viisil, mis toob esile kristluse olulisimad õpetuslikud ja usutunnistuslikud tõesed. Parimal viisil väljendavad seda taotlust ehk Emmause jüngrite loos öeldud sõnad: «Ja hakates peale Moosesest ja Prohvetitest, seletas Jeesus neile ära kõigist kirjadest selle, mis Tema kohta käib.» (Lk 23:27)

Keelelisi märkuseid

Jeesus – originaalis puudub siin Jeesuse nimi.

Anna mulle kätte see osa varandusest, mis saab minule – δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας – sõnasõnalt: «anna mulle osaks langev osa omandist». Sisuliselt täpne tõlge oleks kas «anna mulle see, mis kuulub mulle» või «anna mulle see, mis on mulle kohane» või «anna mulle see, mis on minu». Filosoofias tähistab sõna οὐσίᾱ eeskätt olemust (substantsi ja/või essentsi).

Ja isa jagaski – ὁ δὲ διείλεν – sõnasõnalt (justkui veidi üleolevalt): «see aga jagas».

Nende vahel – αὐτοῖς – sõnasõnalt: «neile», s.t isa andis pärandi kätte mõlemale pojale.

Varanduse – τὸν βίον – sõna βίος tähistab nii elu (mitte abstraktselt, vaid kellegi konkreetselt elatud elu – vrd nt sõnaga «biograafia») kui ka elatist ja eluhüvesid.³

Juba mõne päeva pärast – μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας – sõnasõnalt: «mitte palju päevi pärast [seda]».

Kogus...kõik kokku – συναγαγὼν πάντα – sõna συνάγω – «kokku koguma», «kogunema» – koosneb kaasaütlevast eessõnast σύν ja verbist ἄγω – «tooma», «juhtima», «viima».⁴ Siin võib see sõna tähistada ka kõige rahaks tegemist.⁵

Reisis – ἀπεδήμησεν – sõna ἀποδημέω – «välismaale reisima» – koosneb lahutamist ja eemaldamist tähistavast eessõnast ἀπό ning sõnast δῆμος – «rahvas» (eeskätt poliitilise üksuse tähenduses, nagu näiteks inglise keeles *nation*).

Pillas ta ära – διεσκορπίσεν – sõna διασκορπίζω – «laiali puistama», «tuulde loopima» – koosneb eessõnast διά – «läbi» – ja verbist σκορπίζω – «laiali puistama», «pillutama». Võiks tõlkida ka: «lõi läbi».

³ Lause ὁ δὲ διείλεν αὐτοῖς τὸν βίον võiks sõnasõnalt tõlkida ka: «See aga jagas neile välja elu.»

⁴ Siit on pärit ka sõna συναγωγή – «sünagoog», «kogudus», «kogudusekoda».

⁵ 1989. aasta Uues Testamendis ongi: «tegi...kõik rahaks».

Ohjeldamatult – sõna ἀσώτως – «ohjeldamatu», «liiderlik» – koosneb eitavast eesliitest α ja verbist σώζω – «päästma», «tervendama», «vabastama» –, tähistades nõnda kedagi, kes on päästmatult hukas.⁶

Puudus hakkas temalegi kätte tulema – αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι – õigem oleks tõlkida: «ta hakkas puudust kannatama».

Poetas enda – ἐκολλήθη – sõnasõnalt: «kleepis enda». Sõna κολλάω – «kinnitama», «ühendama», «kokku kleepima» – tuleneb sõnast κόλλα – «liim».⁷

Hoidma – βόσκειν – sõna βόσκω tähistab eeskätt kariloomade söötmist ja nende eest hoolitsemist.

Ta püüdis oma kõhtu täita – ἐπεθύμει χορτασθῆναι – võiks tõlkida ka: «oleks tahtnud nälga leevendada». Originaalis kasutatud lihtminevik viitab jätkuvale tegevusele.

Kõtradest – ἐκ τῶν κερατίων – õigem oleks tõlkida: «kaunadest», kuna silmas on peetud jaanikaunapuu ehk jaanileivapuu (*Ceratonia siliqua*) kaunasid.⁸

Aga kui ta mõttese jäi – εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν – sõnasõnalt: «iseendasse aga minnes».⁹

Kui palju palgalisi on mu isal ja neil on leiba küllalt – πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρὸς μου περισεύονται ἄρτων – sõnasõnalt: «kui paljudel mu isa palgalistel on leiba rohkem kui tarvis/ülekülluses».¹⁰ Sõna περισεύω tähendab «ületama», «üle jääma», «üle voolama».

Suren – ἀπόλλυμαι – sõnasõnalt: «hukkun». Sõna ἀπόλλυμι tähendab «hävitama», «purustama», «ära kaotama», «tapma», «hukkama», aga ka «laostama».¹¹

Ma tõusen – ἀναστὰς – sõna ἀνίστημι tähendab nii «prüsti tõusma» kui ka «[unest] üles tõusma» ja «[surnuist] üles tõusma».

⁶ 1739. aasta Piiblis: «õnnetumas ellus»; 1968. aasta piiblitõlkes: «kõlvatut elu»; 1989. aasta Uues Testamendis: «ulaelu».

⁷ 1989. aasta Uues Testamendis üsna õnnestunult: «sokutas end».

⁸ On tõsi, et eesti keeles kõneldakse nii jaanikaunast kui jaanikõdrast, ent botaaniliselt on siiski tegemist kaunviljalise (liblikõielise) taimega.

⁹ 1739. aasta Piiblis: «Agga kui ta parramad mõtted sai»; 1968. aasta piiblitõlkes: «Aga kui ta keskenes endasse»; 1989. aasta Uues Testamendis: «Aga kui ta vajus mõttese».

¹⁰ 1989. aasta Uues Testamendis: «Kui paljudel mu isa palgalistel on leiba küllalt».

¹¹ 1739. aasta Piiblis: «lähän hukka»; 1989. aasta Uues Testamendis: «saan...otsa».

Olen pattu teinud – ἤμαρτον – sõna ἀμαρτάνω tähendab «märgist mööda laskma», «eksima», «patustama».

Sinu ees – ἐνώπιόν σου – sõna ἐνώπιον aluseks on sõna ὀπτάνομαι – «nägema», «vaatama», «vaatlema» –, nii võiks tõlkida ka: «palge ees», «silme all», «nähes».

Väärt – sõna ἄξιος tähendab «kaalukas», «väärtnuslik», «sobilik», «kohane», ülekantult ka «autoriteetne».

Pea mind nagu üht oma palgalistest – ποιήσόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου – sõnasõnalt: «tee minust justkui üks oma palgalistest». Sõna sõna ποιέω tähendab «tege ma», «teostama», ka «loomama».¹²

Kaugel oli – μακρὰν ἀπέχοντος – sõnasõnalt: «kaugel ära olles».

Tal hakkas hale – ἐσπλαγχνίσθη – sõna σπλαγχνίζομαι tuleneb inimese siseelundeid tähistavast sõnast σπλάγχνον – ning tähendab taolist kaastunnet või haletsust, mis haarab inimest seesmiselt, s.t kogu olemust.

Andis talle suud – κατεφίλησεν αὐτόν – piltlikkuse huvides võiks tõlkida ka «kattis ta suudlustega» või «külvas ta suudlustega üle». Sõna καταφιλέω koosneb enamasti vastu või allapoole liikumist tähistavast eessõnast κατά ning verbist φιλέω – «armastama», «kiindunud olema», ka «hellitama», «suudlema».

Sulastele – πρὸς τοὺς δούλους – sõna δοῦλος tuleneb verbist δέω – «siduma», «kinnitama», «[kellegagi] seotud olema», «[kellelegi] kuuluma» – ning tähistab pigem orja kui sulast.

Tooge – ἐξενέγκατε – sõnasõnalt: «tooge välja».

Kõige kallim kuub – στολήν τὴν πρώτην – sõnasõnalt: «esimene/parim ülekuub».

Pange talle selga – ἐνδύσατε αὐτόν – sõna ἐνδύω – «rüütama», «riietama» – ei väljenda mitte niivõrd rõivastega katmist, kuivõrd pigem rõivastesse mähkimist.

Andke talle sõrmus sõrme – δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ – sõnasõnalt: «andke sõrmus tema kätte».

Jalatsid – ὑποδήματα – sõna ὑπόδημα tähistab eeskätt paeltega seotavat sandaali.

¹² Muuhulgas on siit pärit ka sõna ποίημα – «teos», «poeem» –, nt Ef 2:10: «Sest meie oleme Tema teos...», mida võiks tõlkida ka: «Meie oleme Tema loome...» või tõeliselt poeetiliselt: «Meie oleme Tema poeem...»

Nuumvasikas – τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν – sõnasõnalt: «viljaga toidetud vasikas», s.t eriti hästi ja hoolikalt toidetud ning seetõttu äärmiselt pehme, mahlase ja maitsva lihaga vasikas.

Tapke – θύσατε – sõna θύω tähistab eeskätt ohverdamiseks tapmist.¹³

Olgem rõõmsad – εὐφρανθῶμεν – sõna εὐφραίνω tähendab «südamest rõõmustama», «kõigest hingest rõõmus olema».

Surnud – νεκρός – sõna νεκρός – «surnud», «surnu» – etümoloogia viitab väidetavalt kadumisele (võrdluseks eestikeelne «kadunu», «kadunuke») või hajumisele (haihtumisele).

Kadunud – ἀπολλῶς – vt ülalolevat märkust sõna «suren» kohta (ἀπόλλυμι).

On leitud – εὐρέθη – sõna εὐρίσκω tähistab eeskätt taolist leidmist, millele ei eelne otsimine, vaid mis pigem sünnib ootamatult, hea õnne peale.¹⁴

Rõõmsasti pidutsema – εὐφραίνεσθαι – vt ülalolevat märkust väljendi «olgem rõõmsad» kohta (εὐφραίνω).

Vanem – ὁ πρεσβύτερος – sõna πρεσβύτερος tähistab nii ealt kui ametilt vanemat ning seda kasutatakse ka rahvavanemate tähistamiseks.¹⁵

Pilli ja tantsimist – συμφωνίας καὶ χορῶν – sõnasõnalt võiks tõlkida ka «sümfooniad ja koore». Sõna συμφωνία koosneb kaasaütlevast eessõnast σύν ja sõnast φωνή – «hääli», «heli», «kõla» – ning tähendab sõnasõnalt «kooskõla». Sõna χορός, millest on pärit ka eestikeelne «koor», tähistab siin ilmselt ringmängu või ringtantsu.¹⁶

Sulastest – τῶν παίδων – sõnaga παῖς – «laps» – tähistatakse ka sulaseid ja orje.

Vend – sõna ἀδελφός – «vend» – koosneb eitavast eesliitest α ja sõnast δελφός – «[ema-] üsa» –, tähistades nõnda eeskätt neid, kes on sama ema lapsed, ning ülekantult väga lähedasi inimesi.

Täies tervises – ὑγιαίνουντα – sõna ὑγιαίνω – «terve olema», «heas tervises olema» – on pärit sõnast ὑγιής – «terve» –, millest pärineb ka sõna «hügieen».

¹³ Siit tuleneb ka sõna θυσία – «ohver».

¹⁴ Meenutagem siinkohal Archimedese kuulsat vanniskäiku.

¹⁵ Siit tuleneb ka sõna «presbüter» – «kogudusevanem» –, millest on pärit eestikeelne «preester».

¹⁶ 1739. aasta Piiblis: «laulmist ja tansimist»; 1968. aasta piiblitõlkes: «pilli ja ringmängu».

Palus – παρακάλει – sõna παρακαλέω tähendab «manitsema», «noomima», aga ka «julgestama», «lohutama», «trööstima». Originaalis kasutatud lihtmineviku ajavorm viitab korduvatele palvetele või manitsustele, anumisele, pealekäimisele.

Olen...orjanud – δουλεύω – sõnasõnalt: «orjan». Originaalis kasutatud oleviku ajavorm viitab jätkuvale tegevusele ning tähistab siinkohal seda, et vanem poeg tajubki ennast pigem orja kui pojana. Sõna δουλεύω – «orjama», «teenima» – tuleneb sõnast δούλος (vt ülalolevat märkust sõna «sulastele» kohta).

Käsust – ἐντολήν – sõna ἐντολή – «käsk», «korraldus» – tuleneb seesütlevast eessõnast ἐν ja sõnast τέλος – «lõpp», «eesmärk»¹⁷.

Vara – vt ülalolevat märkust sõna «varanduse» kohta (βίος).

Hooradega – μετὰ πορνῶν – sõna πόρνη – «hoor», «lõbunaine», «libu» – tuleneb verbist πιπράσκω – «[ennast] müüma», «[orjaks] müüma».¹⁸

Poeg – τέκνον – sõnasõnalt: «laps».

Sisuline analüüs

Tähendamissõnale kadunud pojast – või täpsemalt: kadunud poegadest ja nende armastavast isast – eelnevad kaks sarnast jutustust: kadunud lambast (Lk 15:3–7) ja kadunud drahmist (Lk 15:8–10).

Luuka evangeeliumi viieteistkümnnes peatükk algab sissejuhatusega, milles tuleb esile, kellele need tähendamissõnad olid esmajärjekorras adresseeritud ning eriti kolmanda jutustuse puhul, keda Jeesus peab silmas selle tegelaste all: «Aga kõik tõlnerid ja patused lähenesid Jeesusele Teda kuulama. Ja variserid ja kirjatundjad nurisesid, öeldes: «Tema võtab vastu patuseid ja sööb koos nendega!» Siis Ta rääkis neile selle tähendamissõna.» Jeesuse kuulajad on lisaks Tema jüngritele ühelt poolt «tõlnerid ja patused» ning teiselt poolt «variserid ja kirjatundjad» – või lühemalt ja realistlikumalt öeldes: tõlnerid ja muud patused (ka need, kes ennast ise patusteks ei pidanud).

Arvestades seda, et ülima tõenäosusega ei olnud evangeeliumi autor nende tähendamissõnade esimeste kuuljate hulgas, vaid sai neist osa vahendajate kaudu, ning pidades silmas Luuka kaheldamatut kirjanduslikku andekust, tasub lisaks jutustuse

¹⁷ Niisiis on tegemist millegi teostamiseks, täitmiseks, saavutamiseks antud käsu, korralduse või juhisega.

¹⁸ Sõna «hoor» etümoloogia on teistsugune, olles seotud ihalemise ja lõbujanuga. 1989. aasta Uues Testamendis kasutatud sõna «pordik» tähistab eeskätt «lapsega tüdrukut».

süžeele pöörata tähelepanu ka selle kindlasti hoolikalt valitud ja läbi kaalutud sõnakasutusele, eriti seetõttu, et tegemist on esmaselt usuõppijatele suunatud evangeeliumiga, mille eesmärgiks on aidata lugejal õppida tundma ja mõista kristliku usu keskset sõnumit Jeesuses Kristuses teostunud lunastusest.

Tähendamissõna kadunud pojast (või kadunud poegadest) algab levinud motiiviga: «Ühel inimesel oli kaks poega.» Küllalt tavapärasena kõlab seegi, et just noorem poeg tuleb isa juurde, kuna esiteks oli tema jaoks ette nähtud pärandiosa poole väiksem ta vanemale vennale määratust¹⁹ ning teiseks oli selge, et maad ei jagata, vaid see jääb niikuinii vanemale pojale ja seetõttu peab noorem tahes-tahtmata millalgi isakodust lahkuma.

Ometi on algusest peale näha, et tegemist ei ole tavapärase olukorraga, seda näitab selgelt Jeesuse (või evangelisti) tähelepanuväärne sõnakasutus. Poeg nõuab isalt seda, mille ta arvab õigusega endale kuuluvat – kuigi eriti juudi mõtlemise kohaselt peaks olema selge, et pärand on kingitus, liisuoja, millele ühelgi pärijal ei ole mingit õigust, sest see kuulub pärandajale ja viimselt Jumalale, kuna ka see, kes midagi pärandab, on selle omakorda (vähemalt osaliselt) pärinud.²⁰ Kreeka keeles kasutatakse siin varanduse kohta sõna οὐσίᾱ, mis lisaks omandile tähistab ka olemust, kokkuvõetult kõike, mis kellelgi on ja mis ta ise on.

Kuna kuulajale-lugejale peaks olema enesestmõistetavalt selge, et Jeesus ei räägi siin mitte lihtsalt ühe juhusliku isa suhetest oma poegadega, vaid Jumalast ja inimestest (inimkonnast), siis ei ole kahtlust selleski, et οὐσίᾱ tähistab siin meid endid, meie elu koos kõigega, mis meil on, mis me oleme, millele me arvame endal õigust olevat ja mille peremeheks me ennast sagedasti peame. Jeesus näitab juba tähendamissõna esimeste lausetega, kui väga me eksime – sest, see, mis me oleme ja mis meil on, on miski, mille me oleme pärinud, s.t kingiks saanud, ja see ei kuulu mitte meile, vaid meie Isale, s.t Jumalale ja ainult Talle.

Noorema poja mõtte- ja käitumisviis iseloomustab inimkonda pattulangusest saadik: rohkem kui Jumalast hoolime iseendast; rohkem kui oma Isast hoolime Tema pärandusest. Me esitame nõudmisi, me rõhutame oma väidetavaid õigusi, sisuliselt me sülitame oma Loojale näkku täpselt samamoodi, nagu isa Jeesuse tähendamissõnas pidi tajuma noorema poja käitumist.

Isa reaktsioon on mõnevõrra ootamatu. Jeesus jätkab: «Ja isa jagaski varanduse nende vahel.» Seekord kasutatakse kreeka keeles varanduse kohta sõna βίος, mille

¹⁹ Vrd 5Ms 21:15–17

²⁰ «Aga mina ütlen teile: Te pärite nende maa ja mina annan selle teile pärandiks, maa, mis piima ja mett voolab. Mina olen Issand, teie Jumal, kes teid on eraldanud teistest rahvastest!» (3Ms 20:24)

esmatähendus on «elu» (sellest tulenevalt ka «elatis»). Taas ei saa sõnavalik olla juhuslik, sest see Isa, keda Jeesus silmas peab, on andnud meile kogu meie elu – ja nagu me evangeeliumist teame, mitte ainult meie elu, vaid kogu omaenda elu, läkitades oma ainusündinud Poja, kes sai inimeseks, et oma elu meie eest andes päästa meid igavesest surmast ja hukatusest ning kinkida meile uus ja tõeline elu taeva rõõmus ja kirkuses. Nagu isa jagas oma «elu» poegade vahel, nii on Jumal kinkinud meile oma elu.

Siin on oluline märkida, et isa ei andnud pärandust kätte mitte ainult ühele pojale, vaid mõlemale – Jeesus rõhutab seeläbi, et see, mis järgneb, ei käi tegelikult mitte ainult noorema poja, vaid nende mõlema kohta. Vanem poeg erineb nooremast (paraku) ainult väliste detailide, mitte oma südamehoiaku või isasse ja tema pärandisse suhtumise poolest.

Mitte palju päevi hiljem on nooremal pojalt kõik juba rahaks tehtud (vt vastavat keelelist märkust) ning ta asub teele, võimalikult kaugele, ära nii oma perekonna kui rahva keskel, võõrale maale. See, et ta kõik rahaks teeb, on kõigepealt lihtsalt väga pragmaatiline, sest mismoodi oleks ta pidanud reisima näiteks kariloomade ja muu kraamiga, mille ta oli pärandiks saanud. Sisuliselt näitab see aga, kui vähe ta hoolis nii oma isast kui sellest, mis isa talle jättis,²¹ ning kui vastupandamatu oli tema kihk kõik senine maha jätta, unustada, elada ilma igasuguste seesmistest ja väliste kammitsateta – ohjeldamatult, nagu ütleb viimane eestikeelne tõlkeredaktsioon (Lk 15:13).

Küllap see, et noorem poeg rahaks tehtud päranduse nii kiiresti läbi lõi, näitab samuti, milline hullumeelne enesehävituskirg – mida ta ise pidas ilmselt tõeliseks vabaduseks, arvates, et ta on oma elu täieõiguslik peremees – teda oli haaranud. Tegelikult oli tema olukord lootusetu, tema elu ei olnud mitte lihtsalt ohjeldamatu, vaid see oli ἀσώτως – «päästmatu» (vt vastavat keelelist märkust). Just nii, nagu on täiesti lootusetu ja päästmatu kogu langenud inimkonna olukord, seni kuni ta elab oma arvatavas vabaduses, ennast tegelikult üha enam patu, surma ja hukatuse köidikusse mässides ning hävitades.²²

Tulemus on kui ka mitte ettearvatav, siis kindlasti paratamatu: «Aga kui ta oli kõik ära kulutanud, tuli sellele maale kange nälg, ja puudus hakkas temalegi kätte tulema.» (Lk 15:14). Küllap see peabki just nõnda «ebaloogiliselt» kõlama, s.t tegemist ei ole mitte juhusliku kokkusattumusega, vaid põhjuse ja tagajärjega: mida enam inimene oma langenud loomust selle poolt himustatavaga toidab, seda suuremaks kasvab mitte ainult tema isu, vaid seda suuremaks muutub ka teda laostav ja hävitav nälg. Inimese

²¹ Mingil määral sarnaneb noorem poeg Eesavile, kes (olles küll vanem poeg) müüs läätseleeme eest oma esmasünniõiguse.

²² Vrd Ef 4:22 (1968. aasta piiblitõlke järgi): «Teil tuleb enesest ära heita endise elu poolest vana inimene, kes ennast hävitab järgides petlikke himusid.»

enesehävitusel, ei füüsilisel ega moraalsel, ei näi olevat piire, ning see on seda rängem, mida kirevamatesse uhkuse hilpudesse inimene ennast rõivastab.

Tähendamissõnas näitlikustab Jeesus noorema poja katastroofilist langust seeläbi, et temast saab seakarjane.²³ Jeesuse esimestele kuulajatele, iseäranis variseridele ja kirjatundjatele, ütles see kindlasti kõik. Lisaks oli noormehe häda lausa nii suur, et ta pidi ka koos sigadega väljal maad tuhnima, et midagigi hamba alla saada – sest tõenäoliselt teiste sulaste kätte usaldatud jaanikaunasid, millega ta lootis nälga leevendada, talle ei antud. Kreeka keeles rõhutab noorema poja meeletlikku olukorda ka see, et ta «kleepis ennast» (ἐκολλήθη) ühe selle maa kodaniku külge – tollel polnud teda õigupoolest tarvis, vaid ta võttis ta tööle lihtsalt selleks, et ta teda enam ei tüütaks, sisuliselt, et temast lahti saada või talle koht kätte näidata.

Kõik see kokku annab meile ülimalt ilmeka pildi sellest tohutust langusest, mille noorem poeg läbi tegi: temast, kes arvas, et tal on õigus oma isa pärandusele ning et ta on oma elu peremees, sai viimane ori, keda polnud mitte kellelegi tarvis, kes sisuliselt arvati sigade hulka või õigemini neistki madalamaks, kuna teda ei peetud isegi sigadele mõeldud toidu vääriliseks. See pilt ei kujuta mitte ainult toda nooremat poega Jeesuse tähendamissõnas, vaid see on pilt tervest langenud inimkonnast.

Inimlikult vaadates on tegemist lootusetu, päästmatu olukorraga. Jumala poolt vaadates on pääsetee olemas. Jumal on teinud kõik vajaliku inimkonna päästmiseks, sealhulgas andnud inimesele ka võime oma olukorda mõista ja sellest vajalikke järeldusi teha: «Aga kui ta mõttesse jäi, siis ta ütles: «Kui palju palgalisi on mu isal ja neil on leiba küllalt, aga mina suren siin nälga! Ma tõusen ja lähen oma isa juurde ja ütlen talle: «Isa, ma olen pattu teinud taeva vastu ja sinu ees, ma ei ole enam väärt, et mind su pojaks hüütaks! Pea mind nagu üht oma palgalistest!»» (Lk 15:17–19)

Kreekakeelses originaalis öeldakse: εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν – sõnasõnalt: «iseendasse aga minnes». See tähendab, et ta mitte lihtsalt ei jäänud mõttesse, vaid vaatas sügavalt, teravalt ja ausalt enda sisse, nähes seal viimaks seda, mis seal tõeliselt oli: üht viletsat, vääritut, hukule määratud patust, heal juhul orja, kindlasti aga mitte poja väärilist.

Taoline iseendasse vaatamine ning oma patu ja täieliku väärituse tunnistamine on hädavajalik selleks, et miski võiks muutuda, nii üksikinimese kui kogu inimkonna puhul. See ei ole ei teene ega isegi inimese oma tegu, kuna Jumal on see, kes kingib inimesele taolise äratundmise võime, ent samal ajal on Pühakirja selge tunnistus, et sellele äratundmisele jõudmine ja sellel rajanev pöördumine on jumalikust päästest osasaamise möödapääsmatu tingimus.

²³ Pealegi kaugel maal, võõra rahva keskel, kus ta oli eikeegi – kodumaal elades ei oleks teda vähemalt nälga jäetud.

Seda, et noorema poja pöördumine on totaalne, näitavad sõnad: «Ma ei ole enam väärt, et mind su pojaks hüütaks! Pea mind nagu üht oma palgalistest!» Tema langus sai alguse sellest, et ta arvas, et pojana on tal mingid võõrandamatud õigused ning ta on iseenda peremees – tema pääsemine ja paranemine sai alguse sellest, et ta mõistis, et tal ei ole mingit omaenda õigust ning ta sõltub täielikult oma isa armust. Tõsi, puudu oli tal veel oma isa tõelisest tundmisest – seda näitavad järgnevad salmid.

Nii noorema poja seesmist dialoogi kui tema tegevust kirjeldades kasutatakse kreeka keeles sõna ἀνίστημι – «tõusma», «üles tõusma» –, mis peab evangeeliumi lugejale tooma lisaks tavapäraselt püstitõusmisele meelde ka surnuist ülestõusmise.²⁴ Seegi ei saa olla juhuslik kokkusattumus, seda enam, et isa ütleb hiljem otse: «See mu poeg oli surnud, ja on jälle saanud elavaks.» (Lk 15:24), ning ka poeg ise tunnistab, et kui tema elus midagi ei muutunud, siis ta sureb, hukkub, saab otsa.

See kõlab väga sarnaselt sellele, mida apostel Paulus ütleb näiteks oma kirjas efeslastele: «Jumal on teinud elavaks ka teid, kes te olite surnud oma üleastumistes ja pattudes, milles te varem käisite selle maailma ajastu viisil... Jumal, kes on rikas halastuselt, on meid koos Kristusega teinud elavaks oma suure armastuse pärast, millega Ta meid on armastanud, kuigi me olime surnud üleastumistes – armu läbi te olete päästetud! –, ning on meid koos Temaga üles äratanud ja asetanud taevasesse olukorda Kristuses Jeesuses.» (Ef 2:1j.4–6)

«Samuti võime meenutada kirja roomlastele: «Meie, kes oleme patule surnud, kuidas saaksime selles veel elada? Kas te siis ei tea, et kes me iganes oleme Kristusesse Jeesusesse ristitud, oleme ristitud Tema surmase? Me oleme siis koos Temaga maha maetud ristimise kaudu surmase, et otsekui Kristus on äratatud üles surnuist Isa kirkuse läbi, nõnda võime ka meie käia uues elus. Sest kui me oleme kasvanud kokku Tema surma sarnasusega, siis võime seda olla ka ülestõusmise sarnasusega, teades, et meie vana loomus on koos Temaga löödud risti, et see patune ihu kaotataks, nii et me kunagi enam ei orjaks pattu.» (Rm 6:2–6)

Oma lootusetust, päästmatust olukorrast pääsemiseks pidi poeg kõigepealt minema endasse ning seejärel tõusma ja koduteele asuma. Ent lõplik ja määrav initsiatiiv oli siiski isa käes, kes nägi teda, «kui ta alles kaugel ära oli» – kahtlemata mõeldakse selle all esmalt füüsilist diastantsi, aga küllap siin on veel midagi, sest tõeline Isa näeb oma lapsi alati, ka siis, kui nad on seesmiselt Temast «kaugel ära». Ja ka tõelisel Isal on oma lastest «hale», Ta elab kogu oma olemusega oma lastele kaasa (vt keelelist märkust väljendi «tal hakkas hale» – ἐσπλαγχνίσθη – kohta), Ta mitte lihtsalt ei tule, vaid jookseb neile vastu, heidab ennast neile kaela ja külvab nad üle suudlustega – just see on Jumala ainusündinud Poja inimesekssaamise mõte ja tähendus: «Jumal on armastus. Jumala armastus meie vastu on saanud avalikuks selles, et Jumal oma ainusündinud Poja on läkitanud maailma, et me Tema läbi elaksime.» (1Jh 4:8j)

²⁴ Seetõttu tuleb 1989. aasta Uue Testamendi tõlget «Ma võtan õige kätte» ning «Ja ta võttis kätte» lugeda ebaõnnestunuks.

Poeg tuleb isa juurde kui palgaline – sest ta pole enam väärt, et teda pojaks hüütaks –, ent isa võtab ta vastu kui poja. Siis, kui ta oli rõhunud oma pojaõigustele ja nõudnud isalt «õigusega talle kuuluvat» pärandit, kaotas ta oma pojastaatuse, nüüd aga, kui ta alandas end mitte isegi kodakondsete hulka kuulunud orja, vaid võõra palgalise tasemele, leidis ta isa armuannina oma pojaseisuse taas. Seejuures teeb isa midagi veel enam: ta ei võta poega tagasi mitte lihtsalt ühena oma poegadest, talle samal ajal mõista andes, kui väga ta on eksinud, vaid tõstab ta esimese poja staatusesse: laseb ta rüütada kõige kallima kuuuga (kreekakeelses originaalis kasutatakse siin sõna $\pi\rho\omega\tau\omicron\varsigma$ – «esimene»), anda talle autoriteedi märgina kätte sõrmuse ning siduda talle jalga sandaalid – sandaalide sidumine oli orja töö, nii et isa kinnitab seeläbi, et poeg ei ole ori, vaid on tõepoolest poeg.

Tähendamissõna alguses oli isa andnud kõik, oma «elu», oma poegade kätte – ning noorem oli selle rahaks teinud ja ära raisanud. Nüüd annab isa talle uuesti kõik, ühtegi etteheidet tegemata ning küsimata, kas poeg käitub nüüd väärilisemalt kui esimesel korral. Kõigele lisaks laseb isa korraldada suure peo parimate roogade, pillimängu, laulu ja tantsuga: ««Tooge nuumvasikas, tapke see ja söögem ning olgem rõõmsad, sest see mu poeg oli surnud, ja on jälle saanud elavaks, ta oli kadunud, ja on leitud!» Ja nad hakkasid rõõmsasti pidutsema.» (Lk 15:23j)

Pidu oli nii suur, et vanem poeg kuulis seda väljalt tulles. Kreeka keelest tähttähelt tõlkides kuulis ta «sümfooniat ja koore» (vt vastavat keelelist märkust), s.t tegemist ei olnud väikse koosviibimisega, vaid suurte pidustustega. Sellele viitab ka nuumvasikas ja selle tapmine – või pigem ohverdamine. Esiteks oli tegemist spetsiaalselt toidetud ja mingiks täiesti eriliseks sündmuseks eraldatud loomaga ning teiseks tähistab sõnakasutus siin selgelt seda, et tegemist oli tänu- ja lepitushvriga – mis omakorda osutab sellele ohvrile, mille läbi inimkond on Jumalaga lepitatud ja milles armulauasakramendi läbi osa saades toome meie oma tänuohvri meid loonud ning surmast ja hukatusest päästnud Jumalale. Sest meiegi olime surnud ja oleme jälle saanud elavaks, olime kadunud, hukas, päästmatult otsas, ja oleme taas leitud.

Vanem poeg nägi asja teisiti – sest sisuliselt ei erinenud tema mõtteviis sellest, milline oli olnud noorema poja mõtteviis siis, kui too nõudis endale «talle kuuluvat» osa pärandusest. Ka vanem poeg elas kindlas veendumuses, et tal on millelegi õigus – ning oli kibestunud, kuna ta polnud sõandanud oma noorema venna kombel seda õigust taga nõuda. Ta teadis, et ta on poeg, ent tajus ennast orjana – ja see tähendab, et ta ei suhtunud oma isasse mitte kui isasse, vaid nagu orjapidajasse.

Täpselt samamoodi, nagu noorem poeg tähendamissõna alguses, nii ei armastanud ka vanem poeg oma isa ning hoolis ainult sellest, mida lootis isalt saada. Ka tema oli oma isast «kaugel ära», kuigi ta oli kogu aeg tema juures, orjas teda «nii palju aastaid», ühestki tema käsust üle astumata, ent samal ajal ka suutmata millestki – kõige vähem

oma isa ligiolust – rõõmu tunda.²⁵ Väliselt oli vanema poja olukord kahtlemata parem sellest, mis oli tabanud nooremat poega võõral maal sigu karjatades, ent seesmiselt oli ta sama armetu ja surnud ning kõik tema «oma õigus» oli vaid räpane kalts (vrd Js 64:5).

Kahtlemata on siin tegemist teadliku vastandusega kuulajate, s.t ühelt poolt «tõlnerite ja patuste» ning teisalt ennast õigeks ja «tõlneritest ja patustest» kahtlemata mõõtnatult paremaks pidavate variseride ja kirjatundjate vahel: noorem poeg kujutab esimesi, vanem viimaseid. Sisulist erinevust, nagu öeldud, aga pole, sest «kõik on pattu teinud ja ilma jäänud Jumala kirkusest» ning kui keegi õigeks mõistetakse, siis «armust päris muidu, lunastuse kaudu, mis on Kristuses Jeesuses» (Rm 3:23j).

«Oma õigusest» on kõik Isast «kaugel ära», ent Isa ei jäta kellelegi pääsemisvõimalust pakkumata. Nagu ei jätnud ka isa Jeesuse tähendamissõnas: ta läks õue oma vanema poja juurde ning palus teda. Võiksime tõlkida ka, et ta manitses, keelitas, anus oma poega, kusjuures originaali keelekasutus näitab, et ta ei teinud seda mitte ainult üks kord, vaid korduvalt, järelejätmatult, et ta käis talle peale – selleks, et ka vanem poeg võiks sisse minna ning koos oma isa ja vennaga rõõmustada. Et ta võiks mõista, milline armukingitus see on, et ta võib olla alati oma isa juures ning et kõik mis on isa oma, on ka tema oma (Lk 15:31).

Täpselt selline on Jumala suhtumine inimkonda, meisse, oma lastesse. Oma vanemat poega kõnetades pöördub isa tema poole sõnaga τέκνον – «laps». Seekord mitte «poeg», vaid «laps» – see näitab, millise südamlikkusega isa oma poja peale vaatab ja kui väga ta temast hoolib, vaatamata sellele, et poeg ei armasta ei teda ega oma lihast venda, kellesse ta suhtub äärmise põlgusega, nagu näitavad sõnad: «See su poeg, kes su vara on hooradega nahka pannud.» (Lk 15:30)²⁶

Jah, inimkond on oma isekuses ja lõbujanus Jumala poolt talle antu suurel määral «nahka pannud», ära raisanud, sisuliselt ka iseennast hoorastaatusesse alandanud, oma hinge noorema poja kombel «rahaks tehes», s.t tegelikult mitte millegi eest maha müües ja ennast hukule määrates. Ent Isa ei jäta sellegipoolest mitte midagi andmata – meid pole lunastatud mitte «sikkude ja vasikate verega», vaid Jumala ainusündinud Poeg, meie suur Ülempreester Jeesus Kristus on omaenda verega meile igavese lunastuse saavutanud (Hb 9:11j).

Me kõik oleme patused ja vajame päästmist oma päästmatust olukorrast; selleks me peame «minema endasse», oma olukorrast realistlikult aru saama ja endale aru andma,

²⁵ Vanema poja kurtmine, et isa «pole talle kunagi andnud üht sikkugi», on väga sarnane noorema poja enesehaletsusele: «Kui palju palgalisi on mu isal ja neil on leiba küllalt, aga mina suren siin nälga!»

²⁶ Siin ei saa jääda märkamata, et vanema poja etteheide isale on sisuliselt sama, mis variseride ja kirjatundjate etteheide Jeesusele, et Ta «võtab vastu patuseid ja sööb koos nendega» (Lk 15:2).

oma isekust, pattu, armastusetust kahetsema, meelt parandama, oma Isa juurde tagasi pöörduma ning Tema armust ja andestusest uut elu ammutama. Jumal on teinud selleks kõik vajaliku, Ta mitte ainult ei oota meid tagasi, vaid Ta näeb meid, kui oleme alles Temast «kaugel ära», jookseb meile vastu, katab meid oma armastuse päästekuuega ning viib meid igavese elu lõppematule rõõmupeole.

Viimselt on seegi, et tähendamissõna kadunud poegadest jääb justkui lõputa – me ei tea, kas vanem poeg läks isa anumise peale sisse või ei –, tegelikult rõõmusõnum, kuna see näitab, et seni, kuni on veel aega, ei sulge Isa ust mitte kellelegi – ei tõlneritele ega muudele patustele, kelle hulka kuuluvad kahtlemata ka variserid ja kirjatundjad.

Jutluseks

Neljanda nelipühale järgneva pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Kadunud ja jälle leitud».

Pühapäeva Vana Testamendi lugemiseks on kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi teisel lugemisaastal kas Issanda sõnad, milles Ta manitseb Iisraeli rahvast osadusele, õigusele ja oma Jumala ootamisele (Ho 12:6–7), või Jumala Võitu rõõmulaul prohvet Jesaja raamatus, milles Jumala sulane ja tema kaudu kogu Iisrael kiidab Issandat, et Ta on teda «riietanud päästeriietega, katnud õigusekuuega, otsekui oleks peigmees enesele pähe pannud piduliku peakatte või pruut ennast ehetega ehtinud» (Js 61:10–11)

Esimese valikuna antud Vana Testamendi lugemise kontekstiks on Iisraeli patt ja taganemine Jumalast, millele järgneb nuhtlus, mille Iisrael ise enda peale tõmbab: «Efraim on kibedasti solvanud; sellepärast jätab tema Issand ta veresüü tema enese peale ja tasub temale ta teotuse eest.» (Ho 12:5) Jumal ei hülga oma rahvast, vaid kutsub teda pöörduma – ja aitab tal pöörduda – ning ärgitab omaenda helduse ja õiguse läbi teda elama headuses ja õiguses, alati oma Jumalale lootes ja Temast kinni hoides.

Teise lugemisaasta Epistel (Rm 4:1–8) kõneleb usuõigusest ja usaldusest Jumala töotuste vastu, rõhutades, et «õndsad on need, kelle ülekohus on andeks antud ja kelle patud on kinni kaetud... kelle pattu Issand ei arvesta.»

Vana Testamendi lugemisi ja Epistlit seovad Evangeeliumiga lootus Jumala päästvale armule ja halastusele ning Tema käest tulevale õigusele, millele vastandub inimeste arvatav oma õigus ühes sellest tuleneva languse ja hukatusega. Kahtlemata on Evangeeliumi puhul tegemist niivõrd rikka tekstiga, et selle üle jutlustades võib valida paljude lähenemisviiside vahel. Ühe võimalusena võib jutluse ehitada üles järgmiste punktidenä:

1. Jeesus, kes oli tulnud, et päästa langenud inimkond hukatusest, kohtas tihtipeale ennast õigeaks pidavate inimeste vastuseisu ja halvakspanu. Teda süüdistati selles, et Ta «võtab vastu patuseid ja sööb koos nendega» (Lk 15:2). Taolistele etteheidetele

vastas Jeesus enamasti tähendamissõnadega, milles kolm äärmiselt tuntut on üksteise järel Luuka evangeeliumi viieteistkümnendas peatükis: kõigepealt tähendamissõna kadunud lambast, seejärel tähendamissõna kadunud rahast ja viimaks tähendamissõna kadunud pojast (või täpsemalt: kadunud poegadest ja nende armastavast isast). Viimase tähendamissõna õigesti mõistmiseks on vaja teada, et kuigi Jeesus vastandab seal ühelt poolt tõlnerid ja patused ning teiselt poolt ennast õigeks pidanud variserid ja kirjatundjad, ei ole Tema jaoks vahet selles, et nad kõik vajavad ühtviisi Jumala armu ja päästet. Viimselt ei kõnele see tähendamissõna mitte tõlneritest ja variseridest, vaid meist kõigist – ning erinevus esimeste ja teiste vahel polegi nii suur, kui võib esmapilgul paista.

2. Välistele erinevustele vaatamata olid mõlemad pojad väga sarnased: tuleb välja, et nad kumbki ei hoolinud oma isast, vaid üksnes tema varandusest. Nad kumbki ei tajunud isa pärandust kingitusena, vaid arvasid, et neil on sellele õigus. Nad mõlemad olid seesmiselt oma isast «kaugel ära». Väliselt oli noorema poja langus muidugi märksa rängem: ta kaotas tõepoolest kõik – pärast seda, kui oli kõike rahaks tehes müünud ja kaotanud oma hinge. Temast ei olnud järel mitte midagi – ainult inimvare, vrakk, ta oli vähem väärt kui siga. Aga just seal, kus ta oli kaotanud kõik, ta leidis kõik taas – süvenedes iseendasse, hinnates ja mõistes oma tegelikku olukorda ning tehes ainsa mõeldavalt õige otsuse: pöörduda tagasi oma isa juurde, kui ka mitte pojana, siis kasvõi palgalisena – peaasi, et olla oma isa lähedal. Vanem poeg oli kogu aeg isa juures ja kõik isa oma oli tema oma – ent seesmiselt oli temagi katki ja isast kaugel. Ta ei tajunud ennast mitte pojana, vaid orjana. Ta ei armastanud oma isa ega mõistnud oma isa armastust – ei iseenda ega oma venna suhtes. Ka tema oli seesmiselt vaid vrakk – ka tema vajab hädasti oma isa armu ja halastust, ka tema pidi mõistma oma olukorda ja isa juurde tagasi pöörduma.
3. Isa pakkus seda võimalust mõlemale: ta jooksis vastu kaugelt tulnud nooremale pojale, heitis ennast talle kaela, külvas ta üle suudlustega, laskis ta rõivastada kalleimasse kuube, andis talle sõrmuse kätte ja sandaalid jalga, lasi tappa nuumvasika ning korraldas suure pidusöömaaja muusika ja tantsuga; samamoodi läks ta välja vastu oma vanemale pojale ning anus ja keelitas teda sisse tulema, kuna ta ei armastanud teda vähem kui nooremat poega. See isa Jeesuse tähendamissõnas kujutab meie kõigi Isa, Jumalat, meie Loojat, kes tahab, et me ei hukkuks, vaid et me võiksime pääseda ja elada koos Temaga igaveses rõõmus ja kirkuses. Jumal ei keela oma armu mitte kellelegi – Ta pakub seda alati, Ta ruttab meile vastu, Ta on andnud kõik meie päästmiseks. Meid ei ole lunastatud mitte sikkude ega vasikate, vaid Jumala ainusündinud Poja verega. Et võiksime sellest armust osa saada, selleks peame vaatama iseendasse, mõistma oma olukorda langenud, patuste, hukule määratud inimestena, pöörduma Jumala poole ja järgima Tema päästvat kutset. Seni, kuni on veel aega, kutsub ja keelitab Jumal inimkonda samamoodi, nagu isa vanemat poega Jeesuse tähendamissõnas. Suurim takistus, mis sulgeb meile sissepääsu Isa kotta, on meie oma isekus ja eneseõigus. Jumal meile takistusi ei tee.